

דברי שמה

חלק המכתבים

מכתב א.

(המכתב לקאזונא)

ב"ה, יום א' לסדר ככל אשר צויתני תרס"ד לפ"ק ציעשינוב יצ"ו.

שלום וכל טוב סלה לכבוד מעלות הרבנים הגדולים והמופלגים יראים
ושלימים גודרי גדר ועומדים בפרץ ד' עליהם יחי' נרם יאיר ויופיע עדי עד!

יום ו' עש"ק צאתי לזיתנו לשלום ת"ל צרפואה כה יוסף ד' חסדו אתנו ונוכה
לשמוע ולהשמיע צ"ט ישועות ונחמות צתוך כלל ישראל.

הספרים הגיעני ושלחתי מחירס 20 רוביל על אדרעס כפי פקודתם, והנני
שולח ר"פ הקול קורא הנדפס צקומחז"ה וגם מומ"ע „טאגנלאט" מהליונים אשר צו
נתכנדתי מלחם על אשר דרשתי צקרעניאל, לאחר שנתגלה לנו מספר „אור לישרים"
מעשיהם וניכר מחשבותם אשר עד עתה היה צהעלם מלחמו — וקוטצ דרשתי היה
על הפסוק יציל חזר וגו' על הר גצוה וגו' אשר נוכל לומר שנרמז צדצרי הנציאים אשר
ראו כל הקורות אותנו עד סוף העולם אשר המצטיח על הגאולה האמתית אשר סוף
כל סוף תצוא צטח צישועת ד' ולא כהישועה אשר רוצים להציא ע"י אדם כי היא ימש
ונצל וכפירש"י שם ודבר א' יקום לעולם, אם כי קצר דעתינו להצין איך יהי הגאולה,
ואל תיראו מוסצ על המצצרים הגאולה האמתית שלא יפחדו מהכת החדשה אשר ירצו
לצלעות את כל המצפיס לישועה והרחצתי הדיצורים לגלות קלונס ופחזותם ועצור
זה נתכנדתי מלחם, וצעיקר הדצר לראות עצה ולתקן להצדילס מעדת ישראל עפ"י
רשיון מהממשלה יר"ה למען הציל את שארית ישראל מכליון והפסד וכחצתם אשר
צמדינתכם אין צאפצר וכמו כן צמדינתנו אין צאפצר ורק עם הרצ הגאון מ' שמואל
רצ אצד"ק הינצדארף אונגארן הנחחם על הקול קורא הר"פ וראיתיו צקרעניאל
דצרתי אתו שאלוי יעלה הדצר ציד רצני אונגאריא כי להס צניקל החאספות, והצטיח
לי אשר אחרי ימים נוראים הצאים לקראתינו לשלום יראו לטכס איזה עצה ותחצולה
ואזי כאשר יעלו צידס יהי צניקל למלחות חתימות מהרצה רצנים מומדינתנו וגם
מומדינותיכם, והי מהנכוך שתפנו ציוחד צמכתצ אליו ואל הרצ הגאון מ' משה גרינוואלד
אצד"ק חוסט שיראו להשתדל צה. וד' יעצור לנו שלא נצוש ולא נכלס. והנה הספר
על „יודיש טייטש" שנאת חנם כנראה הי' טונ לשלח לכל עיר 50 עקצעמפלארין, ולכן

אם יסכים המחזר לחזור ולהדפיסו צמדינתנו ה"ה הדזר צניקל ונין כד ונין כד תמחלו לשלוח תיכף 20 שטיק ואלפה אשר קנת רושם לטונה נעשה צמדינתנו ע"י טונ השתדלותכם, והשי"ת ירל צעני עמו ויחוס וירחם עלינו.

דברי ידיכם מלפה לרחמי ד'

שמחה ישכר בער הלברשטאם

מכתב ב.

(קול קורא נגד הציונים והמזרחים)

אחינו בני ישראל שמעו אלינו ותחי נפשכם הן כפי אשר התנווללה ונפרצה חצורות ציונים ומזרחים צין אחינו שגולה אשר יסוד החצורות צפנימיות להרוס יסוד התורה והמנוה וצחילוניות לכסות עינים להטיצ מלצ היהודים, הקשיצו נל לדצרינו אלה ודעו ורללו נל וחוסו וחמלו נל על נפשותיכם ונפש צניכם וננותיכם אשר טפחתם ורציתם, ועתה צעלת אלו החטאים צנפשותם יכלו ויתמו מתורת ד', אהה על נפשותינו, מדוע תקשיצו לדצרי שול ונתעה ותחליפו דצרי תוה"ק צללומיות ותתחצרו ללנשים אשר אמרו לתורת ד' סורו ודעת דרכיך לל חפצנו, תלמינו לי שצחננו וחקרנו צכל דצריהם ומעשיהם ולל מללנו צהם טונה לל צהוה ולל צעתיד רק הכחשת הדת ולרם צתורה שצכתצ וצע"פ נחש צפעוני לכשמותינו, לכן סורו נל מעל אהלי המכחישים צתורת ד' אלו המסיתים ומדיחים מתורת ד' צחלקלקות לשונם וכסות ולשון שינו מלונשים אינצלל ירשלמית, לל תתנו המשחית לצול אל צתיכם, לל תקרלו דצריהם, לל תקחו שקליהם, לל תתלחדו עמהם, כי כל צליה לל ישיגו ארחות חיים, מנעו צניכם וננותיכם מצול צלהליהם ומלקרות צעתותיהם המללים דצרי מינות ולפיקורסת, כי שם ציונים נתנו עליהם למוען תפוש נפשות ישראל צחרמיהם ועוד נסרח שולי צגדיהם צגדי מזרחי מדרם לפרושים, הכל לצוד נפשות צחרמיהם, נוכל לדצר צלות ומופת את כל דצרינו, אולס כצר הורונו חז"ל שעם אפיקורס ישראל לל נתוכת, רק שמונו דצרינו אלה לפני לחציי אשר עוד הלמונה ד' ונתורתו קשורה צלנצ ואליהם נשים דצרינו אלה, וצכות הלמונה יצול הגולל צדק ויגללו צמהרה צימינו.

מכתב ג.

ב"ה.

לשמע און שמעתי אשר נתכזדתי נעמוד הקלון נמכה"ע „המנפה", אמרתי אודיע נא דברי לפני אחז"י מה זה ועל מה זה.

הן זעקת „הציונים" ומוגותם נעלמה מרצת בני עמי ונמדינותינו הי' נהעלם גמור, אך נחסד עליון כי לא אלמן ישראל התעוררו והתנדבו אנשים יראים ושלמים ונקלונא (נרוסיא) וע"י פעולתם ננוף ונמוון השתדלו ופעלו אשר הוציאו כמה חיבורים מהם „דעת הרבנים" „אור לישרים" וכו', אשר צלילו החיבורים מאספים את כל היוצא „מהמכתבי עתים" של הציונים ונה נעשה על ידיהם צכל אתר ואתר, ומחלות נלהצים מגאוני רוסיא נ"י נגדס, וכאשר נקיץ הענר ראו לשלוח ארסס למדינת אונגארן שלחו מהתם את חיבורים האלו וגם וכתבים פרטים וזו גם כל הרבנים הגה"צ נ"י ילאו לעזרתם נמחאה גדולה נגדס והן ידוע אשר יהודי צלל תורה ומצות אינו יהודי, ועל אמונה הזאת כבר נהרגו ונשרפו ומלתנו לאלפים ולרצנות וכן האמונה קשורה צלצינו עד עולם ועד צעוהש"ת. ועתה נחסדי השי"ת אשר מלכי האומות יר"ה נחסדס נותנים לנו חופש להחזיק ולקיים דת תוה"ק צאין מפריע צלו ועמדו עלינו מהער"ר כמאה"כ מהרסק"ד וגו' וצאוונה חדשה שוא ונתעה להאמין נהצלי „הרצל" ו„נורדו" שהמה יקנו לנו מדינות ונלך יתן לנו ועצור נטחון שוא ונתעה הזה ירצו לגזול מלתנו כל מחמדינו ומאוינו אשר לנוורשה לנו עד עולם ולהחליף תוה"ק צלאומיות נכאשר נגלה כן צארץ היהודים להרצלן ותחת פאר התפילין להלביש נורת מוגן דוד נכהטפת מטיפים נקייטנו ונצא צאור לישרים ונמלאים צעתותיהם צו וקלון על הנציאים התנאים והפוסקים כנמוצאר דופות ומאמריהם נגס אמרס צס' „אור לישרים" עפרא לפומייהן אשר אזי לאזנים שכך שומעות ורואות והלצ נקרע לשנים עשר קרעים צשמוע דצריהם ומודעותיהם אשר ידציקו על כותלי ציהכ"נ וציהמד"ר להכחיש צפומצי את תקות גאולתנו דצצרים צוטיכ כמדקרות חרצ צזה"ל אס אין איני לי מי לי וכו' דצרים שאסור לשומען ונצצרים כאלו ינולאו את חלל דעלמא ואח"צ קמו אלה המכונים צגס המוצרחים רק צשינוי השס לצד, ונצאמת פנימיותס ושיטתס אחוצי יד המה עס הציונים, כי רעת הציונים איננה מפני שאנשים חפאים הם המחזיקים בה, כי האמת הוא בהיפך, הציונית מחלה ממארת היא בעצמותה, כפירה והכחשה לדתנו, ואשר ע"כ החטאים האלה מחזיקים צה ו„המוצרחים" האלה אומרים לטהר את הציונית הרי הם חפאים לטהר את השרץ נמקוה טהרה ועל כל רעתס ילבישו א"ע צאיטלא ירושלמית להציא לנו משיח, וצין כך וצין כך מצעירים את לצות בני הנעורים ופשוטי עס נמכתני עתותיהם דצצרי צו ולצון על כל קודש ועל רצנ ותלמידיהון ומכניסים את האדם לדצרים שהיה"ר חפץ צהס „נשפי חשק" „חג המכצים", והכל לטובת מצנ ישראל צעוה"ר, וכמה ישיצות עלה על ווקד ה„מינות" וכמה נפשות נאצדו מחמונת תורתנו הקדושה כאשר עיינו רואות צוודינתנו, וכאשר ישאנו מר הרבנים הגאונים מרוסיא ומה יתפארו נהצעלי תצוצות שלהם איזה תצוצה כהוגן עשו מי הניח דרכו

בעצורה האם מקודם כחשו אשר לא מנני ישראל המה והאם עתה סרו מדרכם מלחלל שנת ומועד צפומני, ואך זאת ירשו בלנותם תחת מקודם ידעו כי לא ל' ולתורתו המה והוקירו איש ישר הולך בדרכי התורה ורצנו ותלמידיהו, ואילו פתחו את מוחם שרק המה ישראלים גמורים, ואותם השופכים את נפשם בתפלת „את זמח“ „צונה ירושלים“ כלל המה, ויש צידי קבולת מכתבים מרצני גדולי רוסיא אשר יעקו צקול מר לורח — לאמר — על אלו המזרחים שמחלים כרס ד' לצלות, קול ד' חוצב להצות אש להזהיר את בני ישראל בצאהרה חמורה להתרחק מהם ומדרכיהם ולמנוע מנתיבותיהם, כי המה לדמים יארצו יפנו לכפשותם, כי בכל המקומות אשר נלמדו ונתחצרו עליהם בני הנעורים מחצורי חמד מנני אשר היו נטועים צנן ד' כרס ד' לצלות כגן ד' כלו משקה תורה ויר"ש מימי הדעת חכמה ותצונה. ועתה בעוה"ר נלכדו צפת המוקש „מזרחיות“ ו„ציונית“ סרו עולם עול מלכות שמים מעל נואריהם, ופרקו עול התורה לילך צדך שונצ לאמור ידנו רמה שפתותינו אחנו מי אדון לנו וכופרים צדרשת חז"ל ומצלים כל ימיהם בעתותיהם אשר מלחים צו וקלון מדצרים סרה על ד' ועל משיחו והרצה מהם אשר ילאו לגמרי לתרצות רעה ר"ל, כי אך מחשבותם והגיונם כל היום להתיר כל איסורין שצתורה ולהשליך הגדרים והסייגים שגדרו חז"ל יען כי כן ראו מראשית נראה דצ"ל מראשין הציונים והמזרחיים אשר צחרו להם למורה דרך וכן יעשו גם המה ועתה מי אשר יש לו ידיעות אלו ויותר האם יכול לעמוד על כפשו מצלי לצעוק מר צקול גדול על אלו אשר רוצים לגזול כפשינו צנשיקה, וגזירותיהם קשים יותר עוד מגזירת המן אשר ידעו הכל אנשים וכשים וגו' כי נמכרו להשמיד וגו' והי' ישראל צאגודה אחת עומדים צצכי וצעקה והשי"ת ריחם עליהם, ובעצותיהם הגופות שמחות ורק הנפשות נלצדות ואין הכל יודעים לצעוק על כפשמ ועל זרעם, ולכן מי שיש לו ידיעה, האם החוצה אין מוטל עליו להציל נפשות תמימים וכפירה גמורה, אם כי הנסיון יוכיח כי לאותם אשר כצר נלכדו צרשת הכפירה לא יועיל ולא יציל שום מחאה כאשר הורונו חכז"ל שאני מינות וכז' כי ר"ל כצר נעשה להם הכל כהיתר ואין מפחידים משום דצר, וכל דצרי חכמים צעיניהם כצצרי היתול וצפרט צמקום שסותר אמונתם הנכוצה „צלאומיות“, אולם לאנשי ישרי לצ אשר לא מעדו עוד רגלם מדרכי אצותינו דרך התורה והיראה, לאלו צודאי יועיל כי ישראל קדושים הם, ומצואר צפי אצות להגריעצן זלה"ה צפ"צ מ"ו צזה"ל נוייתכן לומר ע"ז הדרך כי מי שאינו נכנס צמחלוקת על המתיצים על דרך לא טונ אינו חושש לעלצון תורת קונו ואינו נכנס צגדר אנשים עכלה"קן וכמו כן עושים כל גדולי וצדיקי דורנו וכל מי אשר ניצן ישראל צקצו למען הציל את יתר הפליטה, זאת אשר מצאתי לי לחוצה להשיצ נגד חוצפת „המצפה“ ועל יתר הצליו ושקרו לא אשיצ כי שקר ענה צי ולא אענה עוד מעתה. והשי"ת יחוס וירחם עלינו ויצוא צעל הכרס ויכלה את קוליו ונצכה צמהרה לגאולתנו.

כ"ד הכותצ וחותם צמר נפש ומצפה ליצועה

שמחה ישכר בער הלב רשטם

מכתב ד.

ב"ה, יום ג' לסדר והי' עקב תשמעון תרס"ד לפ"ק קרעניצע יצ"ו.
 שלי' רב לגודרי גדר ועומדי בפרץ יהי' שלום.... הי"ה הרבנים הגדולים והמופלגים
 כ"א בשמו יבורך ד' עליהם יחי'.

מכתבכם היקר מיום ה' מנחם הגיעני מזיתי לכאן ונרכתי צרוך על טונ
 פעולתם והשתדלותם ונעזר השי"ת לא אלמן ישראל, ואיישר כוחכם אשר אזרתם רוח
 גבורה ללחום מלחמת ד' וכיה"ר אשר חפץ ד' צידכם יליתי. והנה צמרתן צארדפעלד
 נקזה אונגארין נמלא איזה גדולי רבני אונגארין, הנני שולח לידם את מכתבם גם הס'
 אור לישרים, ואנפה אשר יעשו צכל יכולתם לעזור צעד הרעה וד' יהי' צעוזרכם.
והנה מהנכון הי' שכאשר התחלתם להשתדל לעשות לטובת וחיזוק הדת כן
 תשלחו גם למדינותינו לכל עיר את הספרים אור לישרים ודומיהן, כי כל עיקר מטרת
 כוונתם של הציונים נעלם מרצת צני עמנו הי"ו אשר לזאת אין אתם יודע עד כמה
 גדל הצערה ורק כאשר יעמדו על הידיעה צוודאי תפעלו הרצה צכל עיר ועיר וגם
 ציחוד תפנו אל הרצנים הגאונים הצדיקים מאונגארין וגאליייע. והנה אם הי' צאפשרי
מרשות הממשלה לעשות תקנה שלא לצרפס לשום דצר צצקדושה, היינו למנין עשרה
ונפסקוק עליהם דין אינו יהודי ממש שלא למול להם צן, דצר זה הי' גדר גדול, וצמדינותנו
 אין צאפשרי לאסוף אסיפת הרצנים הנלרכים לזה. ואולי יעלה זאת צידכם לעשות
 צהסכמות הגאונים צמדינתכם אזי יוכלו אח"כ להסתפח לזה גם צמדינותינו ולשמוע
 און צשמע אשר העיקר צדצר אשר לדדו צרשתם צאונגארין הוא הרצ... אנד"ק...
 וכפי הגודע מצצר, הי' מפורסם לאיש יצר ונמנה צין הרצנים היראים, ומה הי' לו
 לא כודע, לכן תפנו ציחוד אליו צמכתצ ולהודיעו אשר ירל לנפשו אם לא יהי' שליח
 להרוג אלפי אלפים נפשות ולהצניו היטצ אשר לא ילכד צחלקלקות לשונם, כי שמעתי
 אשר הדפיס שום האמת צצעלי אסיפה חללו ש"ק אין לדונם על זה, כי הוה כתינוק
 הצצה, אצל מעתה יהי' טובים לכך נלרך מאוד להוציאו מרשת טעות זה. זולת זה
 אין צידי מה לכתוב. השי"ת יסקוף וירל צעני עמו ויגאלנו צמהרה צרחמים.

ידידכם דוש"ת ומונפה להרמות קרן התורה והדת וישראל,

הק' שמחה ישכר בער הצברשטאם.

מכתב זה כתב לקאוונא.

מכתב ה.

ב"ה, יום ג' נצבים תרס"ד לפ"ק.

כוח"ט ושנה טובה לכבוד ידידי הרב הנגיד המופלג
החסיד ש"ב כש"ת מו"ה אליעזר גוטווירטה נ"י!

הנה היום קריתי במחז"ה מיוס ו' ט"ו אלול במאמר „תרועת שופר“, נזהלתי
מראות נעויתי משמוע אשר המחז"ה שעומד למשמרת לחזק נדק התורה והיראה יתן
מאמרים לחזק ישונ ארץ ישראל ע"י הנרדפים מארצותם לשדד אדמתה שמה וכותב
שמה, מי יתן ייאל הרעיון הזה לפעולת ידים מהרה. אם הי' דבר זה לפני עשרים
שנה כאשר התחיל רה"ק בדבר זה וחזריו, וגאוני אמת ולדיקי זמנינו נוחו ככרוכיאל
אלמו"ר ז"ל חותני הרה"ז ז"ל ועוד, ולא הסכימו ע"ז כי ראו את הנולד אזי הי' שיך
לדון לכף זכות מי שירצה להחזיק בידם. לא כן עתה אשר ראינו צרת נפשותינו אשר
הניאו לנו הרעיונות הללו אשר עי"ז קמו הציונים והמזרחים אשר אומרים ל"א דעת
דרכיך לא חפצנו ופרקים עול תורה ומצוות בריש גלי וזמסתרים תצכה נפשינו ונפש כל
היראים במדינת רוסיא על חורבן והירוס הדת, תחפלו עתה עוד הפעם לחדש
הרעה וכו' ומה גם שמועט כל הקאלאניעס פשטו יד ורגל לתוה"ק, ועתה אתם
מחזקים ידי עושי רע ומונקשים שהדבר תעשה שורש למטה ופרי למועלה. בושנו מדזריכם.
תראו לתקן הדבר ואדרבה לגלות ולצוות אלה האנשים הרוגים ומשתדלים בזה, וישונ
א"י תונצ"א עתה הוא לחזק קופת רמוצ"ן להחזיק ידי האנשים היראים השומרים תורה
בטהרה, וגם זאת אתפלא, ונדוע אינכם הולכים בראש לנגד הציונים והמזרחים אשר
פרקו עול תורה ומצוות, לכם נאה ויאה הדבר הזה.

כל דברי מכתני זה לא תפרסונו בשמי, רק יען כי אותו אני מכיר מהעורכים
החדשים לכן נצתי בדברים אלה, והשי"ת ירחם עלינו.

מכתב ו.

ב"ה, אור ליום ד' ואתם נצבים תרס"ד לפ"ק.

שנה טובה ומבורכת וכוח"ט לכבוד הני גברי יקירי הרבנים
הגדולים מופלגים ויראים כו' כש"ת מו"ה שלמה זלמן לאנדא נ"י
ומו"ה יעקב הלוי ליפמאן ליפשיץ נ"י ולכל הגלויים אליכם
לטובה, כולם יעמדו על הברכה!

בטח הגיעכם מכתני משצוע זו, עתה נצתי להשיבכם על מכתנכם היקר אשר
הגיעני אחרי כתיבת מכתני.

הנה הקו"ק אשר נדפס ע"י קומחז"ה תמחלו לנקשו צעמכם, כי מעת שנעשה התפרדות והתחלקות בין המחז"ה והקול מחז"ה אינני מתערב במחלקותם ובעצור זה לא אוכל אנכי לכתוב לו.

בידן הקו"ק מרצני גאליע כתנתי להרצ הג' מראווא וע"י ידידי הרה"ח ר' חיים קנאללער מפרעמיסלא [נעה"מ פי' על חמש מגילות ופרי חיים] להרצ הג' מצרעאן ולע"ע לא הי' לי עוד תשובה מאתם וככוון הי' שתכתבו גם אתם להם וגם לר' חיים קנאללער ויידן קושית כסף מנלן זה הוא קו' חמירא וענתכם נכון להתועד יחד איזה גדולי מדינה, אי אפשר, רק זאת תנחנו עוד לכתוב מכתבים ציחוד ולערוד לפניהם צקינור נמרץ גדול הנחיה לעמוד נגד הציונים והמזרחים, ולבקש כל אחד שהוא יעמוד בראש היינו להרצ ר' ישכר דוב רוקח, הוא גיסי אנד"ק צעלזא, להרצ ר' משה הלנרשטאם (הוא אחי) אנד"ק שיניאווא, להרצ ר' ישראל האגער אנד"ק וויזניטן סמוך קאלאמייא (צוקאווינא) הרצ ר' שלמה הלנרשטאם אנד"ק צאצוב סמוך נייסאנדען, הרצ ר' צני אלימלך שפירא אנד"ק צלאצוב, הרצ ר' מאיר שפירא אנד"ק צוקאווסק, הרצ ר' יודא צני אייכענשטיין אנד"ק דאלינא סמוך סטרי, הרצ ר' יודא צני אנד"ק סטרעטין סמוך ראטהין, הרצ ר' יהושע הורוויטן אנד"ק דזיקוב (נקרא טארנאצרוזען), הרצ ר' צני הירש הורוויטן אנד"ק ראזוואדוב, הרצ ר' נפתלי הורוויטן אנד"ק מעליץ, — כולם המה מהרצנים הצדיקים המפורסמים צמדינתנו. וחזן מזה נלרך עוד להעריך מכתבים כאלה לצני הרה"ק ר' ישראל מרוזין אשר מ"כ צסאלאגורא אשר יש להם הרבה אנשים צמדינתנו המסתופפים צלם, אולי לא נודע לכם מקום דירתם ארשום לכם מהראשים צנהם: סאדיגורא, צוילן, הושאטין, טשארטקוב, לכל אלה תפנו צמכתו מיוחד ולבקש מכל אחד שהוא יהי' הראש והראשון, ואולי עי"ז יצוא אח"כ הדבר לאיזה התועדות, ועל אשר כתנתם שנלרך לילך אתם צדרך הרפואה כפי המצוה צש"ס ומאסותא דר' צדוק אחרי המחילה אין הנידון דומה צם החולה עומד הכן לקבל הרפואה אצל אלו האנשים אינם רוצים צדברינו וכל צאי' לא יצונו אפילו אם נוכיח אותם צכמה הוכחות כמו שאמרו ז"ל שאני מינות וכו' ורק אנתנו מצקשים להציל את יתר הפליטה אותם אשר לא שלטה צם עוד המחלה מהתצורה הזרה, ולדעתי הצעירה אם הי' אופן צעולם שיסכימו יחד הרצנים מגאליע אונגארין רוי"פ וזה לא הי' טוב לנו יותר מזה, ונוצקים אנתנו כמצוה צספר „מאורעות צני“, שהעיקר שעשו אז גדולי ישראל שהחרימו ונידו אותם, אצל כעת זה הוא מהנמנע וכח הממשלה יר"ה, לכן צריכים לבקש עזה כעין זה, וזה אשר כתנתי יש תשובה גם ליתר הצברים אשר צמכתכם היקר ואודות הספר „שנתת חכם“ צכאן ראו אותו איזה אנשים ואמרו שטוב הי' להפינו והעיקר שהוא צקינור נמרץ ומצוה והולך את המדינת היהודים אשר עשה הש"ט הירצ"ל י"ע אשר נעלם מרצת צני עמנו הי"ו ולנסוע צמכוון אל המעריך אינו כדאי רק תמחלו לכתוב אליו וממ"כ אם כוונתו לשמים צוודאי יסכים גם ע"י מכתב ואם לא ונה לנו לחיבורו, האם דברים שלא לשמה יעשו שורש צלצ ישראל. צין כך וצין כך תמחלו לשלוח עשרה שטיק תנור של חמאה, וגם אזכיר מומכתני הקדום לערוך תשובה נכונה וצורה נגד

המוכ"ע מזודאפעסט, ז"ל אין איתי רק חו"ש, ויה"ר שתכלה שנה וקללותי ותחל שנה
 וזכרותי בכלל וזפרט, שנה טובה ומזורכת לנו ולכל ישראל.
דברי הכותב מכאז לב ומלפה לרחמי שמים, ידיכס דו"ש,
הק' שמחה ישכר בער הלברשטאם.

מכתב ז.

ב"ה, יום ו' עש"ק לסדר „הנסתרות לדי" תרס"ד לפ"ק ציעשינוב יצ"ו.
 כשמוע קול שופר יוחק לחיים טובים בספר כבוד הרב הגאון הגדול
 סוצ"ה פ"ה וכו' כש"ת מו"ה ישע"י זילבערשטיין אבד"ק ווייטצען יצ"ו!

אחדש"ה כמשפט הנה מלאתי א"ע מחויב בדבר לזול צאלו הדברים ולא נתנו
 הפג רוחי עד שאגמור החוב הנראה לי שמוטל עלי אשריכס מה טוב חלקיכס שזכיתס
 לעלור צעד הרעה ולא נתתס המשחיתים החילונים המזרחים להתפשט צמדיניתכס ונסעו
 משס צפחי נפש, אולם לדלצון נפש אל"י וקוץ צה רליתי צתל תלפיות אשר כהדר"ג
 כ"י מעורר את אחינו היראים שיסתדלו לעשות ישיבת ליון ע"י שדות וכרמים שיה"י
 למקלט צטוח לפני אחינו הנרדפים, הנני מוכרח להודיעהו את אשר ידוע לי ממר אזי
 אדמו"ר הה"ג ה"ז ז"ל משינאווה, זה הרצה שנים צעת שהתחיל להתעורר זה הרעיון
 הליוני אשר ה"י אז מעוטף צהדרת קודש מאוד ומלא קן לה צעיני הגצירים המפורסמים
 מק"ק טארנא שהמה יעמדו צראש לכל מדינת גאליציע ויען שה"י נשמעים לדברי מר
 אצל ז"ל שלחו שליח מיוחד לשאל חו"ד והוא צרות קדשו השיב להס שהדבר אינו נכון
 צטעס פשוט יען שכמה אלפים נפשות מתפרנסים צחיי לער ודוחק צלרצנו הקדושה
 ע"י קופות רמז"ן ועל זה עיניהס תלויות ועי"ז יכרתו אוכל מפייהס ויגעו צרעב,
 ודבר זה לעשות ישיבת ליון הוא ספק אס יה"י טובה לעתיד ולאיך מניחין את הודאי
 ונתפוס את הספק ואס כי המה היו אומרים כי לא יגרע זה מקופות רמז"ן ז"ל אצל
 הוא ז"ל השיב כי צטח יגרע כי כל איש כותן מה שצאפשרו לכדנת א"י וצשתים אינו
 כותן, ולצ פשוטי עם ידמו עוד כי זה הוא עוד מצוה גדולה יותר ולכן אמר שלדעתו לא
 יצטרפו ולא יתצצרו עמהס. זה ה"י אז. והנה עתה הנסיון הביא לנו את הטובה הגדולה
 אשר נלמח מזה כידוע צמדיניתנו וכאשר מודיעים אותנו מרוסיא אשר צוכים ומצכים
 כל השומע אשר פרקו עול תורה ומצות וכמה וכמה ישיבות נהפכו למינות
 ר"ל אשר צודאי כל זה לא נעלס מלאת כהדר"ג כ"י. אולי נמלא אתו הספר אור
 לישרים ווארשא (ואס לא ינוחול כל לכתוב לי ואשלחנו) אשר צו יראה צחשצון
 להר"א אטלס מה היא טובתן של הקולוניעס. רבים מהקוליאנים צרחו לאמעריקא,
 רבים שאלו חלוקה ופורש אין להס אין זה שום עלה להועיל וצפרט לאחינו היראים.
 האס צמליאות שיתנדצו כל כך אפי' למחצה ולרציע אין זה רק עלת הצע"ד לתפוס
 נפשות תמימים לכפירה ר"ל, כי אפילו אס יעשה הישוב עתה אפי' ע"י היראים צניראים
 צקרב הימים יתאחדו ויתאגדו צאלו הליונים המכחשים כי המה גדולים ודוקטורים

ונפוצים צארצע כנפות ארץ ויש להם פאנדנאנק ושקלים ולג אדם יהמה להכלל צרנים וגדולים ולא יהיה הכח ציד היראים למחות צם וצפרט שהמזרחים הפושעים טלפס שכשרים המה ג"כ צאגודה אחת עמהם. ולכן יחשז נא היטז וצאמת איזה טונה ירצה לצוא על אחינו צני ישראל. הנני שולח ר"פ מכתז מירושלים אשר הגיעני אמתול וצו יראה כהדר"ג כ"י מה שיש לדאוג ולחשזז מהיכן ליקח הולאה על אותם אשר כצר נשקעו צהקולונייס ללמדס שיהי' צעלי דת ואמונה כאשר עיני כהדר"ג יראו צהמכתז הר"פ, על זה יש לנו לדאוג ולראות שישלחו להם איזה סיפוק — כהדר"ג מפורסס לגאון ולדיק צודאי יקייס אשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים ויחזור מרעיון הזה אשר קרוצ לודאי שיצואו ע"י נפשות ישראל לכפירה צתורת ד' כאשר הנסיון העיד ואדרצא יעמוד נגד הרואים צזה ויגלה להם שטעות יש צידס ורעיון חינוכי הוא, ואין לנו עתה מצות יציצת א"י רק להחזיק את היראים והתמימים היוצנים על אדמת הקודש על התורה ועל העצודה שלא יצטרכו לנוד לצקש פרנסתם. זה הוא מצות יציצת ציון, וצזכות זה ישז ד' את שצותנו צצ"א.

צצרי החותס צכל חותמי צרכות וצנים שלוס כעתירת נפשו ונפש ידידו דוש"ת מצקש סליחה ומצפה לרחמי שמים ולישועת ישראל צרחמים.

הקי' שמחה ישכר בער הרברשטאם.

צה"ג מוהרי"ש זצ"ל אצד"ק שינאווא.

מכתב ח.

(מכתז זה כתז לצעלו)

אחדשה"ט הנה מצו צקיץ העצר הגיעני המכתנים והספרים מצדולי רוסיא זה איזה שנים נגד התנועה הציונית אשר צפשוט כל יסודתם וענינס לעקור ולהרס תורת ד' תמימה וכל עיקרי היהדות ר"ל ודצר זה היה צנעלס מצאתנו וחשצתי צודאי כאשר יגיע הדצר לאזני צדיקי הדור ירעשו צכל כוחס לעצור מעס ד' הרעה הזאת אולם צעוה"ר אין איש שס לצ צדצעי למהוי. אס אמנס אשר כ"ק גיסי שי' ועוד איזה צדיקים מדצרים על שלחנס להתרחק מהם, אבל הכי זה יועיל לעצור צעד הרעה אשר המה עושים יומס ולילה וצחלקלקות לשונס מצעירים לצות הנעורים ומכניסים את האדם לדצרים שהיצה"ר חפץ צהם ומחלצנים עוד צאצטלעל ירושלמית וצציצת משיח, אשר צזה ציכולתס לתפוס את המון עם והנסיון יוכיח אשר צזה שצציצתם לציה עיר מימרות צדיקי הדור אשר הדצר לנגד תוה"ק לא יועיל עוד ומה גם שצמצאזים כמה עירות נגאלציע אשר לא נודעו המימרות שמה. והנה שמעתי מרצים ושלמים, אשר אס יאל קול קורא צחתימת כל הרצנים הצדיקים שצדור וגס איזה רצנים גדולים כמו מראווא צערזאן וכדומה היה טונה גדולה ומה גם שהיראים מקאוואל כותנים אשר המה

יחזרו הרבנים מר"פ ואונגארן ואשכנז וגאליציע ציחד, וזה יהיה לטובה גדולה לכל חלקי העולם והתורה"ק הזהירונו לא תעמוד על דם רעך ואם צחיי הגוף כן כ"ש צחיי הנפש ואנחנו מחויבים להגיל את אחינו בכל יכולתנו וכל זמן שלא עשינו המוטל עלינו לא יכולנו לפטור את עצמינו. (סיום המכתב לא יכולתי לקרות).

מכתב ט.

(מכתב זה כתב לקאוונא).

ב"ה, יום א' וארא תרס"ה לפ"ק.

שוכ"ט לכבוד הרבנים המופלגים היראים הנכבדים
גודרי גדר זעומדי בפרץ ד' עליהם יחי'.

לתשובת מכתבם היקר מיום י"ד טבת. הספרים הגיעני והסך הנדרש 15.59
שלח אי"ה בקרב הימים. תלמינו לי כי לפי חולשת כחי עושה אנכי יותר מפחי הן
צענין וממון והן צפרסום הדברים גם המחיר אשר אני נותן צעד הספרים מפקנא אית
ליה לעיילא לית ליה, וכי כמעט יחיד אני צמדינה זו ולא תצניו כי אני הראשון צמדינתנו
לא כן צעיר וזעיר אנכי רק על קוטצ מחז"ל השתדל להיות איש וכפי' החסיד ר' יוסף
יעצ"ץ ז"ל שזה נאמר צחיוצ על כל איש לקנא קנאת ד' לזאת כאשר ראיתי צס' אור
לישרים גדול הרשעה והפרצה מאלו, "הצואנים" (כן אני קורא אותם כי המה יוצאים
מכלל ישראל) אמרתי לא עת לחשות, אולם לפלא צעיני מאין תוכלו לדון כי שלחתי סך
מצער צודאי עשיתי צכל יכולתי הלואי אשר יתר הרבנים האדמורי"ם יעשו צמדה זו
הלל אז לא היה לנו שום דאגת כסף מנלן. וצדנר הנוגע להפצת ספרים הנה אני רציתי
להפיץ צמדינתנו ולא ח"ו להרוחת וממון אדרצא יהי לי היצק מקרן אך צאופן שלא יהי
לי שום אחריות מהמור"ל, ולכן אם תשלחו לי רשות מהמחנר תנור של חמאה ושנאת
חנם אמתע ווערטער אזי אראה ע"י המכיר וצקי ללקט מאלו השלשה דברים הנצרכים
צמדינתנו זולת זה אין צידי מה לעשות צענין זה, והפראגראס של הה"ג מווייטנען אין
צידי. הנני שולח ר"פ העתק מכתב א' אשר השצתי לא' וד' הטוב יחוס וירחס עלינו צר"ר.

צרי מוקירכס ידידכס דו"ש מצפה לצ"ט

הק' שמחה ישכר בער הלברשטאם.

מכתב י.

(מכתב זה הוא לקאוונל).

ב"ה, יום ה' וירא תרס"ו לפ"ק.

שלום וכט"ס לכבוד אהובי היראים והיקרים המופלגים ד' עליהם יחי'.

יקרתם מיום ד' נח אתמול הגיעני והנה צעוה"ר זין כך השמועות הנוראות מאחינו יושבי ארצכם שמענוס ממכה"ע ותרגז נטנינו אוי נא על שזרינו עינינו יורדה מים מאין הפוגות אמנס אנחנו מצוויים על הכל להנדיק את הדין ולנרדך צרוך דיין האמת, כי מאתו לא תאל הרעות אך זריכים לשון על עונינו ופשעינו אשר גרמו לזה כי דרכו ית' להיטיב, ואס לפי קט שכלי נשכיל על דבר הלא עזרו שנים למאות ולא נשמע כזאת ומה היום מיומים. אך צעוה"ר הציונות הארורה היא הסינה הגורמת לזה כי המה נהנליהם תפסו לשון המנהג אס אין אני לי מי לי וסיפא לא רצו ללמוד וכשאתי לענמי מה אני, ואצינו הרחמן הראה לנו לא כן בני תראו כשאתם לענמיכם מה אתם כי רק נשמירת יושב נשמים אנחנו נשמרים ואס ד' לא ישמור וגו' ורק אז כשננטח נסם ד' אזי נהיה נשמרים מכל רע ומי יתן ויעזבו אלו הכסילים מעלליהם מעתה אכן צעוה"ר לצי עוד יכאז מי יודע אס לא יוסיפו עוד מעתה על מעשיהם כי יוכלו להתפאר צעיני ההמון אשר לא יצינו כי מעתה אין ענה אחרת רק לנוס אל עיר מקלטם והיודעים ומוצינים מועטים. — השי"ת ירחם על שארית עמו וכו', ולא ישמע עוד שוד ושבר נגנזלות ישראל ויגדור פרצותינו מעתה.

מכתב יא.

בעזה"י.

לכבוד ידידי ש"ב הרב הגביר המופלג החסיד כשי"ת מריה אליעזר גומטוירטח ב"י.

הנני שולח לו צה ר"פ שלשה מכתבים, אחד מאתי ושני מכתבים משני גאוני רוסיא כ"י כאשר יחזה עיניו מישרים, ואקוה להשי"ת שהמה מאמרים מועילים לטובת אחצ"י נגד רשעת הציונים ואנקהו צה שיאצה לתת מקום להמכתבים האלה נדפוס נעת שידפוס נצנוע זו העתון „מחזיקי הדת" לעשות הוספה והעלה נלשכה מיוחדת שיהיה נדפס צרוצ פאר כל המכתבים האלו וחון מהמספר הקלוז להס להדפיס נכל נצנוע ידיפסו הנזיילאגע הזאת נמספר אינו מאות יותר לשלחם לידי כי אנכי צריך לשלוח אותם לרוסיא ואונגארן ועוד מקומות, ורק יראה לעשות הכל עלהיו"ט ונמוקדם שיהי נגמר על נצנוע זו ולכס החונה להתערב נדבר כזה הנוגע לכלל היהדות וההוצאות שיעלו יותר ואשר יגדל המספר כנ"ל עלי נלנ"ד להחזיר להם נתש"ת.

(המכתבים הנ"ל שלח ג"כ לר' יהושע ווילף שידפיסם נקומח"ה).

מכתב יב

ב"ה, יום א' ויצא תרס"ט לפ"ק.

כבוד ה' הנגיד המופלג ידידי כ"ש מו"ה יצחק נ"י.

לתשובת יקרתו. העיקר רציתי לידע עד כמה הענין נוגע בלנות בני אדם אשר עושים צדק המחאה היטב נודע לי. ואשר כתב אשר הציונים צוערים כאש להנה על אשר שמעו שאמרת בטארנא שאסור להתחתן עמהם. — הנה לא אדע מאין יצא הקול, בטארנא לא ה' שום מדובר מזה. ואם כי זה הרבה שנים מעת שנודע לי מהותם וענינם אשר יכולים להיות יהודי בלי תורה ומצוות אמרתי שמהנכון היה שיתאספו הרבנים ואלעשותו כגוים גמורים לכל דברים. אומנם צידי לצד אין כח לזה ואת אשר יש לו עג"נ שאני מתגרה עמהם, ידע ידידי לו ידעתי שיהי' ניכולתי להציל גם נפש אחת מישראל מלנזול בשחיתותם, הייתי עושה יותר מזה, אבל הנסיון יוכיח שמי שנלכד בשחיתותם לא יצונו ולא ישיגו ארחות חיים. ונפרט עתה אינו נלך עוד לגלות ענינם. נתיחלה התלצשו באיטלאל ירושלמית ורנו להציא משיח ולננות מקלט בטוח ועוד הנלים כאלה והיה מקום לחשוש שלא ילודו אנשים כשרים בשחיתותם. אומנם עתה נגלה לעין כל כי רק לפרוק מעליהם עול תורה ומצוות כוונתם ולעשות מה שלצם חפץ נשפי חשק וכדומה ואין עוד חשש שיולדו אנשים כשרים בשחיתותם, לכן אין זה עוד עסק שלי לצדק מאתם יהיה להם מה שצחרו ואנחנו נצם ד' נלך ונזכה להנחתתו ית' ונא לציון גואל נצ"א.

ידידו דו"ש מצפה ליצועה ולהרמת קרן ישראל

הק' שמחה ישכר בער הלב רשמאם.

מכתב יג.

ב"ה, יום ועש"ק ויקהל תרס"ה לפ"ק.

לכבוד אהו' ידידי ה' הנגיד המופלג החסיד כ"ש דוב בעריש מינץ נ"י

אמרתי המכסה אני מכבודו את אשר ראיתי בנפרא דני רבן של ישראל זרע קודש. ונפרט כי חנני ד' להצין מעט צדצריו הקדושים לפי דברי קודש מרן אל"ז הגה"ק נעל דברי חיים בהשמטות צפ' ויקהל (צדפוס מונקאטש דף ע' ח"ש) הידועים לכל, והנה כך הם דברי הזרע קודש צפ' תשא דף ס"ט צד"ה צו"ה וי"ל עוד כי תשא וכו' ומצא שם עיקר החסרונות צאים ממה שעושים לנו הערב רב כמ"ש צוה"ק דמעיקין לישראל יותר מלמה"ע. והעיקר לחזק עצמו באמונה מאד כי ישראל ממזרים נגאלו רק בזכות

האמונה והן גאולה העתידה ולריך חיזוק באמונה מחמת שרואים דרך רשעים ונלחמת לכן נריך לקצוע האמונה בלבו שגדולי ית' צמחה יגלה כבוד מלכותו עלינו וכל הרשעה כולה כעשן תכלה וכו' רק שית' רוצה לזרר אותנו ע"ד מי שיש בו חולה מתערבות הדמים צפסולת אזי עושים לו רפואות להכחיש את הגוף ולמעט כל הדמים שלו כדי להפליט ממנו הדמים הרעים ולא ישאר זולתי דם התמלית הנקי מאד שא"ל צשום אופן להתקלקל וכו' ונעשה צריא כאולם כך עד"ז אנו לריכים למאוס צתאוות הרעים יעו"ז צלשונו הקדוש ויש להצין מה שייכות המשל למשל אך עפ"י דברי הנ"ל מנזאר כי גם אם רואים צהם (היינו הע"ר) דצרים עונים כמו תורה ומנהג ד"ל וצפרט כי וודת שלום הוא יסוד לכל והיא מדה טובה וואד אעפ"כ כמו שהחולה מוכרח להפליט ממנו דמים והדם הוא הנפש אשר יש צהם אף קצת תערובות כונו כן צעיקצתא צמשיחא מוכרחים למאוס צכל תהלוכות הנ"ל גם אם יש צזה דצרים מועילים כי הוא זנון הצירור וזה הוא הצחירה והנסיון צימים האלו והש"ת ישכון בלצנו יראתו ואהצתו ונזכה צמחה לנאלולתינו ולפדות כפשינו.

ידירו דוש"ת מנפה לצ"ט

הק' שמחה ישכר בער הלברשטאם.

מכתב יד.

ב"ה, יום ה' ער"ח אדר תרס"ג לפ"ק.

שלום וכ"ט סלה לכבוד אהו' הרב הגאון הגדול מעוז ומגדל
סוע"ה פ"ה וכו' כקש"ת מו"ה דוב בעריש הכהן נ"י ראפפורט
אבד"ק ראוא יצ"ו.

אחרש"ה כמשפט מלאתי א"ע מחויב צדצר לעוררהו צדצר מלוא אשר לדעתי רק כהדר"ג כ"י יוכל לעשות צזה אם דצרי יוטבו צעיניו. הנה אתמול הגיע עלה כדפסת מהרב הגאון כ"י מלצוב נכון עם שני פארמולארין לחתום כל רב ורב מרצני המדינה א' להשאהלדרעקציע וא' לוויען כאשר צטח הגיע גם אל כהדר"ג כ"י אשר נצקש להיות לעזר לדת יהודית ולפטור את השטודענטען ההולכים לגימנאזיע ציום השצת מלכתוז ולרשום ולצייר רק יקראו בלצד (כן מפורש צהפאלניש שטיק) וציום מועד לפוטרים מכל וכל מללכת אל השאהל. והנה לעיר אנכי לימים אצל הרצה שמעתי מענינים כאלו ולכן אמרתי אציגה נא לפני כהדר"ג כ"י החששות אשר יוכלו לצמוח מתעודות אלו ח"ו, א' חוץ מה שיש לעיין הרצה אם נכון הדצר מעצמו גם אם יפעלו ויתנו חופש לילדי צנ"י על כל יום השצת מצלי לעשות צו מללכה כלל ולא ילכו כלל להגימנאזיע ציום ש"ק. הלא גלוי וידוע שמי שעצר על כל אצות צזיקין האלו ר"ל (היינו שעשהו הלעטיין) רחוק מלצו עוד אמונת התורה הק' לאמתו ורחוק מאוד שיסאר צקרצו עוד

מכתב יט.

ב"ה, אור ליום ג' וירא תרס"ט לפ"ק.

שלו' וברכה וכו"ס לכבוד אהו' ידידי הרב הג' החריף ובקי

אשכול הכופר וכו' שלשלת היוחסין כ"ש מו"ה אברהם חיים

דרד סופר שליט"א נשיא מא"י תובכ"א.

לתשו' יקרתו הנה אם כי לא אדע מי ישתדל בדבר הערכת האדרעס להקיר"ה
 אך אם כת"ה יצין שיהי' זיכולתו להציל הדבר לפעולת אדם מה טוב וזולתי ככון
 מאל. צניין בקשת הארכת זמן הדעספענען הגיעני מכתב מהה"ג מפודגורזא אשר
 לא נסע עוד לצעלזא — מטעם הידוע — כסף מנלן — היום כתנתי אליו שסע וכמה
 שיעלו ההוצאות לחזור לו אי"ד — בדבר המחאה נגד הצעת ווינא אשר כתב כת"ה
 אשר צעלזא כבר נחתם ושלחו לסקאהל הנה צלופן זה מי יודע עד כמה יאריך הזמן
 לדעתי נכון שישלח על איזה ימים את אנשי ציתו צהעתקת האזהרה על „לעטעגראף“
 לאלו המקומות עכ"פ סטאניסלאוו, טשערנאוויץ, וויזניאל, הוסיאטיץ, טשארטקוב, ציאן,
 דזיקוב, לאנז, ריימאנוב, מיעליץ, ראזוואדוב, ראדאמישלא, אלעסק, לעמנצער, וגם לדעתי
 הרצנים מהמתחדשים ירצו ג"כ לחתום היינו רישא, פרעמיסלא, ולאזה מהם יוכל
 לשלוח עי"ד הפאסט כמו שעשו המחז"ה עם המחאה נגד הסאמינאר, ולאזה מהם
 היינו הגדולים יוכל לשלוח את אנשי ציתו, ואח"כ להדפיס נוסח מחאה כללית לשלוח
 לכל עיר ועיר לחתום — ואך העיקר שיעשה צוריות כי הרשעים כים נגרש ומי יודע
 מה יולד יום. כנראה כל כוונתם הוא ענת הצע"ד לתפוס את ערי גאליציען להשכיח
 ח"ו את התורה ומצות חלילה. כי צערי עסטרייך וצעהמען אין להם מה לעשות צענינים
 כאלה וכנראה כל כוונתם על גאליציע. השי"ת ישמור אותנו מכל רע, לכן מוכרחים
 לעשות צוריות יתירה — לדעתי נכון שיקח אמרים צזה עם הדוקטור פייפער מקראקא,
 כי הוא צעל תשובה והוא רוצה מאלד לעשות לטובת ישראל, לדעתי אם כת"ה ישאל
 מאלתו איזה דבר אזי תיכף יסע אליו והוא יעריך ג"כ הגעזוך או יכתוב להרב מסקאווינא
 צפאדגורזע והוא ידבר הכל עם הדוקטור הנ"ל. אך העיקר עת לעשות השי"ת יעזור
 שחפץ ה' צידו ילליח ונשמע ונתצטר צ"ש, דברי המלפה להרמת קרן ישראל צנ"א
 ידידו דוש"ת

הק' שמחה ישכר בער הלברשטאם.

מכתב כב.

ביה, אור ליום ד' לסדר ויפגע במקום עת"ר לפ"ק.

שלום וכט"ס לכבוד אהו' ידידי הרה"ג החריף ובקי הגביר המפורסם שלשלת היוחסין
כש"ת מו"ה אברהם חיים דוד פופר שליט"א נשיא ואמרכל מא"י תובב"א.

לתשו' יקרתו הנה הדבר לפלא נעיני מדוע כת"ה תופס שני הדרכים לשווים
ולא עוד שדעת כת"ה נוטה יותר לתפוס דרך שינוקש לעשות ארגוניזציע מיוחדת נשם
אגודת אורתאדאקסען ולע"ד הלא אותה הסכנה המרחפת נשם שיחונר לאגודת וויען
היא הסכנה המרחפת נשם שיאגדו ארתאדאקסי גאליייעי לנדנה ומה נצע נתואר
שם ארתאדאקס הלא הממשלה מחשיבים הרבה נשם ארתאדאקסע אשר לא לנו המה.
יזכור נא צעת שנצחרו מהממשלה העשרה לחוות דעתם נגד חוקי הרבנים שיפרשו
ענין אלגעמיינע זילדונג ונצחרו אז נתואר ארתאדאקסען ה' ש"י האראוויץ מלצונ
וכדומה וחזו מה עלתה על ידיהן ולכן כאשר יוסד אגודה כזה נגאליייע צטח מהעירות
גדולות כמו לצונ קראקא סטאניסלאז צראדי ודומיהן יצחרו להראשים כמו אלו ועל
עירות קטנות צטח לא ישגיהו וצפרט לפי מצב מדינתנו כעת מאלאים מהקולטוס מעירות
קטנות ג"כ הרבה אשר רוח העת נוקש צקרצנן, הגע עצמך אם כשיצחרו צעירות גדולות
להקולטוס אכן כח ציד היראים למחות מלצחור כאלו לראשי הקולטוס וצפרט כשיהיה
נצרך לצחור צראשי מדינה איזה כח יהיה ציד היראים למחות מלצחור אנשים כאלה
והוא דבר שאי אפשר, ולכן אפי' אם עוד יעלה ציד היראים לצחור גם איזה אנשים
כשרים אבל יצטלו צמיעוטס לנגד אלו ולהם יהי' הכח על עיירות קטנות הן דצנרים
הנוגעים לממון והן דצנרים הנוגע לד"ת ולכן דבר זה הוא חרצן הכלל כמו אגודת
וויעל ולכן איין ענה רק לצקש שתופר ענתם מכל וכל והשי"ת יהיה צעוזרי להפר ענתם
ולקלקל מחצנתם והיה שלום.

מכתב כג.

ביה, אור ליום ד' ט"ז טבת תרסזיק לפ"ק ציעשינוב גאליציען יצ"ו.

כבוד הרב הג' וכו' וכו' כ"ש מו"ה יעקב ארי' נ"י
יכונה דר. סלפנדרי הרב בק' דירקהיים יצ"א!

אחדש"ה כנושפט, קול שועת ולעקת אחינו צני ישראל יושני עיר הקודש
ירושלים תוצנ"א אחינו הספרדיים והאשכנזים שמענו ונמס לצנינו! הן רוצים להרכיב
על קהל ספרדיים לחכם פאשא את הדר. „יאקאז מאיר" והוא נא מכה פעולת החנרה
„כל ישראל חברים" הנקרא „אליאנס" צפאריז.